

STUDIEPLAN

**MASTER I LEDELSE OG
MENIGHETSUTVIKLING**

Ansgar høyskole – for teologi, musikk og psykologi
(eksamensgivende institusjon)
Høyskolen for Ledelse og Teologi og
Örebro Teologiska Högskola
(samarbeidende institusjoner)

Studieplan utgave 2020

Master i ledelse og menighetsutvikling er et disiplinrettet studieprogram innenfor fagområdet praktisk teologi. Praktisk teologi er et bredt fagfelt, på dette mastergradsstudiet vil ledelse og menighetsutvikling være fokusområder. Mastergraden har tre fordypningsområder:

- Menighetsutvikling og menighetsledelse
- Spiritualitet i et menighetsperspektiv
- Forkynnelse og formidling i vår tid

Innenfor disse hovedområdene ønsker Ansgar høyskole sammen med to samarbeidspartnere å tilby en utdanning som utruker, utvikler og istandsetter menighetsledere for vår tid. Utdanningen skal være relevant og ta opp de utfordringer menighetsledere og pastorer står overfor i møte med mennesker og kulturer. Utdanningen legger vekt på bibeltekstenes sentrale plass og skal utvikle studentenes kunnskap og ferdigheter både som fortolkere og formidlere av tekstenes budskap. Master i praktisk teologi skal ha fokus på organisatoriske og strukturelle sider ved menighetsutvikling, på menighetsfellesskapets betydning for indre og ytre vekst, samt på det å være leder i en menighet, herunder lederens integritet og spiritualitet.

Opptakskrav

Studenter som oppfyller følgende 4 kriterier kan få opptak på masterstudiet:

1. Bachelor i teologi eller liknende med minimum 80 studiepoeng i emnegruppen kristendoms-kunnskap, teologi, RLE eller tilsvarende.
2. Minst 20 av disse studiepoengene må være på 200-nivå.
3. Minimum 10 studiepoeng praksis eller tilsvarende.
4. Det kreves et karaktersnitt på minimum C på lavere grad for at en student skal kunne gå videre til mastergrad.

Se for øvrig Forskrift for opptak, studier og eksamen ved Ansgar høyskole.

Søkere som ikke har 10 studiepoeng praksis kan etter søknad få opptak på bakgrunn av yrkespraksis eller annen relevant praksis. Søknader om godkjenning av alternativ praksis skal behandles av Studienemnda ved AHS .

Alternativ praksis kan være ett av følgende krav:

- Minst ett års yrkespraksis innen kirke, menighet og organisasjonsliv.
- Minst to års frivillig arbeid og lederansvar innen kirke og menighetsliv.

Vurdering av opptak kan også gjøres ut fra utdanning som i henhold til [§3-4 i "Lov om universiteter og høyskoler" \(2005\)](#) og ["Forskrift om krav til mastergrad" \(2005\) § 3](#) er godkjent av NOKUT som likeverdig med ovennevnte grader/utdanningsløp. Mer informasjon om NOKUTs godkjenningsordning finner du på [NOKUTs hjemmeside](#).

Høgskolen kan, i henhold til ["Forskrift om krav til mastergrad" \(2005\) § 3](#), i spesielle tilfeller godkjenne andre dokumenterte kvalifikasjoner som helt eller delvis er likeverdige med ovennevnte opptakskrav.

Læringsutbytte

Etter gjennomført mastergrad skal kandidaten ha følgende kunnskap:

- Grundig kjennskap til og refleksjon over troens uttrykksformer i et menighetsutviklende perspektiv.
- Inngående kunnskap om hvordan en utvikler, implementerer og evaluerer strategi og visjonsarbeid i ledelse av menighet eller forsamling.
- Inngående kjennskap om hvordan en planlegger og gjennomfører endringsprosesser i en menighetskontekst.
- Grundig kjennskap til prosjektledelse i endringsprosesser og målstyrt menighetsutvikling.
- Inngående kjennskap til bruk av hermeneutikk og eksegetisk metode i forståelse av bibelske tekster i et menighetsutviklende perspektiv.
- Inngående kjennskap til hvordan en utvikler, implementerer og evaluerer strategi og visjonsarbeid i ledelsen av menighet eller forsamling.

Videre skal kandidaten ha utviklet følgende ferdigheter:

- Evne til kritisk analyse av hvordan lede mennesker og prosesser mot vedtatte målsetninger.
- Evne til å reflektere over relevante metoder for å bygge, lede og utvikle misjonale menigheter i vår tid.
- Evne til kritisk anvendelse av metoder i leder- og medarbeiderutvikling.
- Kunne kritisk reflektere over praksis og metode for utvikling av forskjellige uttrykksformer av spiritualitet.
- Kunne konstruktivt beskrive hvordan en utvikler en menighets eller forsamlings spiritualitets- og samværsformer.
- Evne til å analysere og utvikle egen spiritualitet og integritet som leder og forbilde.
- Kunne kritisk bedømme og anvende endringsforkynnelse i forhold til vedtatte målsetninger.
- Kunne kritisk bedømme og anvende ulike kommunikasjonsformer som ledd i ledelse og utvikling av menighet eller organisasjon.

Kandidaten skal ha utviklet følgende generelle kompetanse:

- Å vise god fag-, yrkes- og forskningsetisk refleksjon knyttet til egen og andres leder- og fagkompetanse.
- Å kunne analysere, anvende og formidle faglig og metodisk kunnskap innenfor ledelse og menighetsutvikling.
- Kreativt å kunne bidra til nytenking og innovasjon ved å anvende ervervet kunnskap i møte med kirkens utfordringer i vår tid.

De to samarbeidspartnerne er [Høgskolen for Ledelse og Teologi](#), i Oslo og [Örebro Teologiska Högskola](#), i Örebro, Sverige. Samarbeidet grunner seg på et felles, aktuelt behov for utdanning av kompetente pastorer og menighetsledere innen kirke og menighet, organisasjoner og forsamlinger i Norden. Sammen med Ansgar høyskole representerer de samarbeidende insti-

tusjoner mange trossamfunn og organisasjoner på eiersiden og enda større deler av det kirkelige arbeidsmarked i Norge og Sverige på kontaktsiden. Samarbeidet utvider grunnlaget for studentrekruttering, og gir nye muligheter for å utvide og fordype fag- og kompetansemiljøene for forskning og formidling innen fagfeltet praktisk teologi. Master i ledelse og menighetsutvikling er akkreditert av NOKUT. Ansgar høyskole har den formelle akkrediteringen og er ansvarlig for studie- og utdanningskvaliteten på hele studiet. Det er Ansgar høyskole som står for opptak, undervisning, eksamensavvikling og utskrivning av vitnemål og diploma supplement.

Master i ledelse og menighetsutvikling er et disiplinrettet studieprogram i praktisk teologi på 120 studiepoeng. Den består av 6 obligatoriske emner (a 10 studiepoeng) og en masteroppgave på 30 eller 60 studiepoeng. Kandidater som velger 30 studiepoengs masteroppgave kan ta 30 selvvalgte studiepoeng fra programmets valgfrie emner, eller gjennom studentutveksling med andre institusjoner.

Obligatoriske emner Emnegruppe MAL500

- Menighetsutvikling og misjonar kirke (10 st)
- Ledelse, lederutvikling og etikk (10 st)
- Den hellige ånd, spiritualitet og menighetsutvikling (10 st)
- Bibelforståelse og formidling i et menighetsutviklende perspektiv (10 st)
- Endringsledelse og endringsprosesser i menighet (10 st)
- Vitenskapsteori og metode (10 st)

Valgfrie emner emnegruppe MAL520

- Endringsforkynnelse (transformativ forkynnelse) (10 st)
- Gudstjeneste, liturgikk og møtedesign (10 st)
- Menighetsplanting med praktisk orientering (10 st)
- Ledelse av barn og unge (10 st)
- Relasjonell ledelse, omsorg og sjelesorg i menighetsutvikling (10 st)
- Kristent lederskap i en tverrkulturell kontekst (10 st)
- Åpenbaring, pneumatologi og ekklesiologi (10 st)
- Eksegese, ekklesiologi og virkningshistorie (10 st)
- Nyere teologi og kirkehistorie (10 st)

I forhold til mastergradens fordypningsområder vil obligatoriske og valgfrie emner sortere seg som følger. Valgfrie kurs er angitt i kursiv.

Menighetsutvikling og menighetsledelse	Spiritualitet i et menighetsperspektiv	Forkynnelse og formidling i vår tid
MAL511 Menighetsutvikling og misjonar kirke (10 st)	MAL513 Den hellige ånd, spiritualitet og menighetsutvikling (10 st)	MAL514 Bibelforståelse og formidling i et menighetsutviklende perspektiv (10 st)
MAL512 Ledelse, lederutvikling og etikk (10 st)	<i>MAL522 Gudstjeneste, liturgikk og møtedesign (10 st)</i>	<i>MAL521 Endringsforkynnelse (10 st)</i>
MAL515 Endringsledelse og		

<p>endringsprosesser i menighet (10 st)</p> <p><i>MAL525 Relasjonell ledelse, omsorg og sjelesorg i menighetsutvikling (10st)</i></p> <p><i>MAL523 Menighetsplanting med praktisk orientering (10 st)</i></p>	<p><i>MAL524 Ledelse av barn og unge (10 st)</i></p> <p><i>MAL526 Kristent lederskap i en tverrkulturell kontekst (10 st)</i></p>	<p><i>MAL527 Åpenbaring, pneumatologi og ekklesiologi (10 st)</i></p> <p><i>MAL528 Eksegese, ekklesiologi og virkningshistorie (10 st)</i></p> <p><i>MAL529 Nyere teologi- og kirkehistorie (10 st)</i></p>
<p>MAL516 Vitenskapelig metode (10 st)</p>		

Masteravhandling

Mastergradsavhandlingen skal ha et omfang på enten 30 studiepoeng eller 60 studiepoeng. Studentene kan selv velge hvor stor oppgave de vil skrive. Med en avhandling på 30 poeng gis det rom for en større faglig bredde i mastergraden. En avhandling på 60 poeng gir studenten bedre mulighet for faglig fordypning og for mer trening i selvstendig vitenskapelig arbeid.

Dersom studenten velger en avhandling på 30 studiepoeng, forutsetter dette en arbeidsinnsats på 750 – 900 arbeidstimer. En avhandling på 30 studiepoeng skal også ha et omfang på 20.000 til 30.000 ord. Dersom studenten velger en avhandling på 60 studiepoeng, forutsetter dette en 1500-1800 arbeidstimer. En avhandling på 60 studiepoeng skal også ha et omfang på 40.000 til 50.000 ord. Studenter vil i arbeidet med masteravhandling bli knyttet opp til en fast veileder, og det tegnes en kontrakt mellom student, veileder og AHS.

Ytterligere informasjon om avhandlingen finnes i [Ansgarskolens Kvalitetsystem](#) KSS 2.3.1, 2.3.2 og 2.3.3

Forskningsbasert undervisning

Ansgar høyskole og samarbeidspartnerne representerer et bredt fag- og forskningsmiljø innenfor ulike teologiske disipliner, også innenfor menighetsledelse og utvikling. Undervisning på studieprogrammet vil være basert på forskning, både på foreleserens egen forskning og forskning hentet fra andre fagmiljøer.

Internasjonal utveksling

Ansgar høyskole har til enhver tid institusjonsavtaler gående med ulike internasjonale universiteter og høyskoler – både i USA og i Europa.

Studiemuligheter i USA

Ansgar høyskole har institusjonsavtaler med to universiteter i USA: Union University i Jackson, Tennessee og North Park University i Chicago, Illinois.

[North Park University](#) har et teologisk seminar som gir mastergradsutdanning i ulike teologiske elementer, en *Master of Divinity* (som leder frem til ordinasjon som pastor) og en *Doctor of Ministry in Preaching*. De tilbyr relevante studier (emner og kurs) for studenter ved master i ledelse og menighetsutvikling. Studentene kan gjøre seg bruk av utvekslingsavtalen med North Park University.

Erasmusutveksling

Ansgar høyskole har inngått avtaler innen Erasmussamarbeidet med Evangelische Theologische Faculteit, Leuven, Belgia. De har flere masterstudier og Ph.D-program i ulike teologiske fagfelt, inkludert Praktisk teologi. De tilbyr et masterprogram i Church and Pastoral ministries som er svært relevant for studenter på studieprogrammet i ledelse og menighetsutvikling

Yrkesmuligheter og videre studier

Master i ledelse og menighetsutvikling er utdanning for den som er eller skal bli pastor i en forsamling i nordiske trossamfunn eller kristne organisasjoner.

Studieprogrammet i praktisk teologi er en lederutdanning for både kirke og menighetsliv, men den vil også gi relevant kompetanse for organisasjonslivet og samfunnet for øvrig.

Det vil være en relevant etter- eller videreutdanning for den som er eller skal bli leder.

Det vil kvalifisere til ulike stillinger som f. eks pastor/ menighetsleder/menighetskonsulent/høyskole- eller bibelskolelærer. Fullført master med avhandling vil gi mulighet til å søke opptak i forsknings- og doktorgradsprogrammer (Ph.D.-studier).

Organisering av studiet

Studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling er tenkt både som en utdanningsvei for ledere og som en etter- eller videreutdanning for den som er i jobb eller virke. Det organiseres slik at det er mulig å studere både på full tid og deltid. Undervisningen vil bestå av konsentrerte intensivuker med obligatorisk fremmøte etter en nærmere angitt plan.

Det vil være regelmessig opptak til studieprogrammet. Studenter vil bli tatt opp på programmet i faste kull som vil følge hverandre gjennom studiet. De vil møte hverandre til intensiv undervisning og etter hvert også i veiledningsseminar i forbindelse med masteroppgaven. Det vil legge grunnlag for et godt sosialt og interaktivt læringsmiljø.

Både obligatoriske og valgfrie kurs blir tilbydd i en fast syklus. Dersom ikke studenttilgangen er tilstrekkelig, kan kurs i en syklus bli avlyst.

Studiesteder

Siden studiet er et samarbeid mellom Ansgar høyskole, Høgskolen for Ledelse og Teologi og Örebro Teologiske Högskola, vil også undervisningen foregå på ulike steder etter en nærmere angitt plan.

Arbeidsbelastning og arbeidsformer

Ifølge de nasjonale retningslinjene i kvalifikasjonsrammeverket er forventet arbeidskrav til et 60 poengs studie mellom 1500 og 1800 arbeidstimer, noe som betyr at et emne på 10 studiepoeng har et forventet krav på 250 – 300 arbeidstimer. Et emne vil ha følgende arbeidsformer:

- Undervisning – ca. 40 timer. En intensiv undervisningsuke, inkludert 2-3 kveldssesjoner. Det er obligatorisk oppmøte på minst 80% av undervisningen.
- Forarbeid/portprøve. Til de fleste kursene kreves det at studenten gjør en faglig forberedelse, det kan være en bokrapport, et refleksjonsnotat eller annet faglig arbeid. Dette vil i gjennomsnitt telle 20 timer.

- Selvstendig arbeid med pensum – det er ca. 800-850 sider pensum til hvert emne. Hvor mye tid den enkelte student bruker på selve lesningen vil variere, men lesning og bearbeiding av pensum er beregnet til ca. 85 arbeidstimer.
- Faglig samarbeid med andre studenter vil også variere noe, men det er en klar forventning til studentene at de organiserer og bruker noe tid på grupper/kollokvier. Dette er beregnet til 30 timer.
- Arbeid etter undervisning – da med eksamensforberedelse og eksamen, vil variere fra emne til emne. Oppgaveinnleveringer og hjemmeksamen vil kreve konsentrert arbeid av studenten. Ved skriftlige eksamener teller også tidsbruken på repetisjon av pensum og forelesningsnotater. Dette arbeidet er forventet å utgjøre ca. 80 timer. Til sammen utgjør dette 260 timers arbeidsinnsats pr. 10 poengs emne.

Eksamensformer

I masterprogrammet vil det bli benyttet ulike eksamensformer. Fagplanen for det enkelte emne vil spesifisere dette nærmere.

Følgende eksamensformer vil bli benyttet:

- Emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %). Oppgavetekst gis/godkjennes av faglærer. Studenten har rett/plikt til en veiledningssamtale.
- Skriftlig eksamen: 4 timers skoleeksamen, (eksamen kan arrangeres flere steder samtidig).
- Hjemmeksamen: Oppgave gis av faglærer via Inpera, studentene får åtte (8) virkedager på å besvare oppgaven. Kan bestå av en stor eller to-tre mindre oppgaver.
- Muntlig eksamen på ca. 30-45 min. og som avvikles samordnet mellom de samarbeidende institusjonene.

Til alle disse eksamener benyttes gradert karakterskala A-F. I tillegg benyttes følgende evalueringer i kombinasjon med eksamen. Alle disse vurderes til bestått/ikke-bestått.

- Skriftlig emneprøve, 90 minutter.
- Refleksjonsnotat fra egen praksis eller i tilknytning til pensumlesning. Enkelte ganger vil masterstudenten bli bedt om å formulere et utkast til emneoppgave i forlengelsen av egne refleksjoner over praksis/ev. pensum.
- Observasjonsnotat i tilknytning til kurstematikken, for eksempel gudstjenestebesøk.
- Bokrapport(-er) fra utvalgte deler av pensum.

Kombinasjoner av disse vurderingsformene vil være grunnlag for obligatoriske innleveringer som kreves for at studenten skal kunne gå opp til eksamen. Som regel vil obligatoriske innleveringer måtte skje før kursstart.

Karakterer

Det brukes graderte karakterer etter følgende generelle skala:

A - fremragende

Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.

B - meget god

Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.

C - god

Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.

D - nokså god

En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.

E - tilstrekkelig

Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.

F - ikke bestått

Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimum.

Mer utfyllende beskrivelser av vurderingskriteriene for masternivå finnes på AHS s nettsider (her bør vi oppgi link!!)

Til informasjon: Elektroniske datasystemer ved AHS

Canvas

Canvas er AHS s e-læringssystem for undervisningsavvikling, undervisningsrelaterte innleveringer og studentkontakt.

StudentWeb

I StudentWeb har studenten tilgang til studieadministrativ informasjon knyttet til studieprogresjon, eksamensoppmelding og lignende.

Inspira

Inspira er et verktøy for digital eksamensavvikling og innlevering av karaktergivende oppgavebesvarelser.

MAL511 Menighetsutvikling og misjonale kirke

Studiepoeng	10
Kode	MAL511
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL511 Menighetsutvikling og misjonale kirke utgjør 10 studiepoeng og er et obligatorisk emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Inngående kjennskap til praktisk teologi som fagområde og kunne forstå dets oppgave og relevans med tanke på studiet av menigheter og deres lederskap.
- Kunne forstå forskjellige tradisjoners syn på kirkens natur og den ekklesiologiske selvforståelse i en lavkirkelig og frikirkelig kontekst.
- Kunne forstå kirkens oppgaver og plass som misjonale i en sen-moderne tid med særlig vekt på menighetsutvikling.
- Kunne forstå forholdet mellom ekklesiologisk normativ tenkning og bruk av atferdsvitenskapelige teorier og metoder i menighetsutvikling.
- Kunne identifisere forskjellige vekstfaktorer i menighetsutvikling, forstå disse hver for seg og drøfte hvordan de samvirker i vekstprosesser i menigheter.
-

Ferdighetsmål

- Kunne redegjøre for teologi og praksis i forskjellige ekklesiologiske tradisjoner
- Kunne analysere den ekklesiologiske kontekst og planlegge menighetsutvikling i møte med nye utfordringer.
- Kunne reflektere misjonalt og planlegge menighetsutvikling både ut fra en normativ ekklesiologisk tenkning og dagens behov og utfordringer.
- Kunne anvende ekklesiologisk kunnskap i en handlingsrettet praksis rettet mot menighetsutviklende aktiviteter.
-

Generell kompetanse

- Kunne vise respekt for ekklesiologiske tradisjoner uten å være begrenset av disse.
- Kunne forplikte seg på og arbeide for å virkeliggjøre den lokale ekklesiologiske målsetting.
- Kunne identifisere mulige konsekvensene av strategiske valg som gjennomføres.

- Kunne anvende kunnskap om ulike modeller for menighetsutvikling for å styrke menigheten som et misjonalt og utadrettet fellesskap i et sen-moderne samfunn.
- Kunne resonnerer om styrke og svakheter i ulike måter å anvende teologiske perspektiver i forskningsprosesser.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

I kurset *Menighetsutvikling og misjonale kirke* vil det bli gitt en grunnleggende innføring i faget menighetsutvikling. Menighetsutvikling kan defineres som et fagfelt innenfor praktisk teologi som på teologisk og empirisk grunnlag beskriver og drøfter menighetens natur og hensikt. Empirisk sett gjør faget seg bruk av samfunnsvitenskapelige metoder og vurderinger. Innenfor teologien er det ikke minst ekklesiologiske perspektiver hentet fra bibelvitenskapen, kirkehistorien og den systematiske teologi som nyttiggjøres. I kurset vil kirkens/menighetens misjonale natur og hensikt bli spesielt drøftet.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt to eller tre ettermiddags- og/eller kveldssamlinger.

Studentene skal ved undervisningens begynnelse innlevere to bokrapporter og et refleksjonsnotat etter nærmere oppgitt mal.

Vurderingsformer

I MAL511 skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuke og emnets forelesninger etter retningslinjene i Ansgar høyskoles kvalitetssystem.

Pensum

Engelsviken, T. (2004). Den misjonale kirke og utfordringen fra kirken i sør. I T. Engelsviken & K. O. Sannes (red.), *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag* (s. 69-92). Bind 3 i Ekklesiologi-prosjektet ved Det teologiske Menighetsfakultet. Trondheim: Tapir Akademisk.

Gelder, C. van & Zscheile, D.J. (2011). *The Missional Church in Perspective: Mapping Trends and Shaping the Conversation*. Grand Rapids: Baker Academic. (184 sider)

Guder, D.L. (1998). *Missional Church. A Vision for the Sending of the Church in North America*. Grand Rapids, Mi.: Eerdmans. Kap. 7: Missional Leadership: Equipping God's People for Mission, s 183-220.

Jørgensen, K. (2004). Trenger kirken omvendelse? På veg mot en misjonal ekklesiologi. I T. Engelsviken & K.O. Sannes (red.), *Hva vil det si å være kirke? Kirkens vesen og oppdrag* (s. 51-68). Bind 3 i Ekklesiologi-prosjektet ved Det teologiske Menighetsfakultet. Trondheim: Tapir Akademisk

Hegstad, H. (2002). Ekklesiologi mellom teori og praksis. I J-O. Henriksen, G. Heiene & S. O. Thorbjørnsen (red.), *Teologi for kirken. Festskrift til professor dr. theol. Torleif Austad på 65-årsdagen* (s. 171-180). Oslo: Verbum.

Hegstad, H. (2003). Hva er menighetsutvikling og hvorfor behøves det? *Halvårsskrift for praktisk teologi*. 20 (1), s. 4-9.

Hegstad, H. (2007). Menighetsutvikling på amerikansk. *Halvårsskrift for praktisk teologi*, 24 (2), s. 14-23.

Jensen, J.I., Råmunddal, L., Barbosa da Silva, A. (2013). *Perspektiver på menighetsutvikling og endringsledelse* (kompendium) Kristiansand (et utvalg på ca 250 sider).

De aktuelle kapitler i kompendiet skrevet av Råmunddal, skal leses i: Råmunddal, L. (2020). *Bygge kirke. Bidrag til en teologi for menighetsutvikling*. Kristiansand: Scandinavian Leadership & Theology PUBLISHING.

Råmunddal, L. (2011). *Konsept og endring. En studie av hvordan lokale ekklesiologier formes*. KIFO Perspektiv/Church Research Perspectives. Trondheim: Tapir Akademisk. (285 sider)

MAL512 Ledelse, lederutvikling og etikk

Studiepoeng	10
Kode	MAL512
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Professor Jan Inge Jenssen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL512 Ledelse, lederutvikling og etikk utgjør 10 studiepoeng og er et obligatorisk emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Kunne ulike teorier om ledelse og organisering med relevans for menighet.
- Kunne teorier og kjenne metoder for lederutvikling.
- Kunne teologiske og etiske perspektiver på ledelse og lederutvikling.

Ferdighetsmål

- Kunne redegjøre for og drøfte sentrale problemstillinger knyttet til organisering og ledelse i ulike kontekster.
- Kunne demonstrerte teologisk og etisk refleksjon over lederrollen.
- Kunne utforme lederutviklingsprogram i egen organisasjon.
- Kunne drøfte hvordan ulike organisasjonsdesign påvirker menighetens arbeid.
- Kunne utforme plan for egen læring.

Generell kompetanse

- Kunne utvise god forståelse for hvordan ulike former for ledelse og organisering påvirker organisatorisk atferd.
- Kunne dokumentere god yrkesetisk refleksjon som leder og utvise respekt for medmennesker.
- Kunne reflektere over egen praksis.
- Kunne utvikle sin integritet som leder og som forbilde.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

I dette emnet tas det sikte på å gi studentene innsikt i teorier og metoder i ledelse og lederutvikling slik at de settes i stand til å drøfte sentrale problemstillinger knyttet til ledelse og lederutfordringer, til å reflektere over egen og andres ledelse og til å kunne utforme og gjen-

nomføre utviklingsprogrammer for ledere i egen menighet/organisasjon. Dessuten skal studentene utvikle forståelse og evne til etisk refleksjon rundt egen og andres lederskap og kunne være i stand til å forstå når ledelse blir uetisk.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt to til tre ettermiddags- og/eller kveldssamlinger.

Studentene skal ved undervisningens begynnelse innlevere et refleksjonsnotat og bokrapporter etter nærmere oppgitt mal.

Vurderingsformer

Eksamensformen for MAL512 er hjemmeeksamen. Studentene får 8 virkedager på å besvare oppgaven, som kan bestå av en stor eller tre mindre oppgaver. Stor oppgave skal være på 5000 ord (+/- 10%). Mindre oppgaver skal hver være på 1500 ord (+/- 10%). Gradert karakter A-F.

For å kunne melde seg opp til eksamen, må følgende elementer av emnet være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat som knyttes til bokrapportene
- Gjennomgått oppgaveseminar

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Grunnbok

Berg, M.E. (2008). *Ledelse, verktøy og virkemidler*, 3. utg. Oslo: Universitetsforlaget, s 9-282.

Øvrig litteratur til emnet

Arnulf, J.K. (2008). Lederutvikling. I Kuvaas, B. (red): *Lønnsomhet gjennom menneskelige ressurser. Evidensbasert HRM*. Bergen: Fagbokforlaget. (Ca 10 sider)

Banks, R. & Ledbetter, B. M. (2004). *Reviewing Leadership: A Christian Evaluation of Current Approaches*. Grand Rapids: Baker Academic. (120 sider)

Biermann, Joel D. 2014. *A Case for Character: Towards a Lutheran Virtue Ethics*. Minneapolis: Fortress Press, 1-37; 105-199 (131 sider)

Clarke, A. D. (2008). *A Pauline Theology of Church Leadership*. Library of New Testament Studies, 362. London: T&T Clark.

Clinton, W. (1997). The life cycle of a leader. I G. Barna (red.), *Leaders on leadership wisdom, advice, and encouragement on the art of leading God's people* (s. 149-182). Ventura, Calif.: Regal Books.

Ely, K, Boyce, L. A., Nelson, J. K., Zaccaro, S. J., Hernez-Broome, G. & Whyman, W. (2010). Evaluating leadership coaching: A review and integrated framework. *The Leadership Quarterly*, vol. 21 (4). (14 sider)

Solansky, S. T. (2010). The evaluation of two key leadership development program components: Leadership skills assessment and leadership mentoring. *The Leadership Quarterly*, vol. 21 (4).

Yukl, G.A., (2009). *Leadership in Organizations*. 7th ed. Prentice Hall. Chapter 14, «Developing leadership skills», s. 423-453.

MAL513 Den Hellige Ånd, spiritualitet og menighetsutvikling

Studiepoeng	10
Kode	MAL513
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Førsteamanuensis Ulrik Josefsson
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL513 Den Hellige Ånd, spiritualitet og menighetsutvikling utgjør 10 studiepoeng og er et obligatorisk emne i studieprogrammet master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Ha god kjennskap til nytestamentlig pneumatologi og hva forholdet mellom Ånden og kirken er – med særlig henblikk på Åndens gaver og tjenester.
- Ha kjennskap til hovedretninger av pneumatologier og spiritualitetstradisjoner gjennom kirkes historie og kunne drøfte disse retningers betydning for menighetsutvikling i dag.
- Kunne anvende innsikt i pneumatologi, ekklesiologi og spiritualitet i en kritisk evaluering av hvilke praksiser og ledelses- og organisasjonsformer som tjener Åndens liv og gjerning i kirken/menigheten – og hvilke som ikke gjør det.
- Ha kjennskap til egen kirkelig spiritualitetstradisjon og kunne identifisere og beskrive egen spiritualitetspraksis.

Ferdighetsmål

- Kunne analysere og reflektere over Den hellige ånds gjerning og virkemåte relatert til kirkens historie og til menighetsutviklende tenkning og praksis i dag.
- Kunne gjenkjenne og videreformidle bærende og sunne pneumatologier og spiritualitetstradisjoner for dagens og morgendagens kirke og kunne identifisere og korrigere pneumatologier og spiritualitetsformer som blir et sidespor i forhold til Bibelens budskap og sunn praksis.
- Kunne analysere og reflektere over hvordan en menighet gjennom en hensiktsmessig organisering og ulike ledelsesformer kan tilrettelegge for menighetsutvikling og vekst ved utvikling og bruk av nådegaver.
- Kunne begrunne og evaluere styrke og svakhet ved eget ståsted med tanke på spiritualitet i et lederskaps- og menighetsperspektiv.

Generell kompetanse

- Kunne formidle hovedtrekk ved utviklingen av pneumatologier og spiritualitet i kirkehistorien og hvilken betydning dette har hatt for menighetsutvikling og kirkevekst.

- Kunne forstå og formidle hvilken betydning ledelse og spiritualitet har for bruk og utvikling av Den hellige ånds gaver i menighetsbygging.
- Kunne utvikle planer for menighetsledelse og -organisering som fremmer Åndens gaver og virke på en sunn og menighetsbyggende måte.
- Kunne inspirere til spiritualitetsformer som fremmer personlig fordypning, kreativt lederskap og dynamisk menighetsutvikling gjennom Åndens gaver og virke.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Dette emnet handler om hvordan menighetsledere kan bidra til å fremme en dyp og bærekraftig spiritualitet i en menighet. Det vil bli undervist i hvordan forholdet mellom Den hellige ånd, menigheten og den enkelte troendes liv og tjeneste framstilles i Det nye testamentet og hvordan man opp gjennom kirkens historie har tolket dette forhold gjennom ulike pneumatologier og spiritualitetsformer. Emnet vil ha et spesielt fokus på spørsmålet om hvordan man i menighetsutviklende tenkning og praksis i dag skal kunne legge til rette for Åndens genuine og nyskapende gjerning i og gjennom kirken.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt to til tre ettermiddags- og/eller kveldssamlinger.

Studentene vil også bli bedt om å møte til kurset med et refleksjonsnotat og bokrapporter.

Vurderingsformer

I MAL513 skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Cheesman, G. (2011). A History of Spiritual Formation in Evangelical Theological Education. I *The Theological Educator*, January. <http://theologicaleducation.net/articles/view.htm?id=198> (10 sider)

Hahn, C.A. (2001). *Uncovering Your Church's Hidden Spirit*. Herndon: The Alban Institute, s. 1-136.

Hegertun, T. (2017). *The Spirit Driven Church. Signs of God's Graceful Presence*. Eugene, Oregon: Pickwick Publications, kap. 2-5, s. 23-137.

Jenssen, J.I. & Birkeland, K. (2011): Ledelse, organisering og nådegaver i menigheter. *Scandinavian Journal for Leadership & Theology*, 1-2014, <http://sjlt-journal.com/no1/ledelse-organisering-og-nadegaver-i-menigheter/> (15 sider)

Kärkkäinen, V.-M. (2002). *Toward a Pneumatological Theology: Pentecostal and Ecumenical Perspectives on Ecclesiology, Soteriology, and Theology of Mission*. Lanham, Maryland: University Press of America, Inc, s. 109-134 i «Part Two: Ecclesiology». (25 sider)

Long, B., Stokes, P. & Strickler, C. (2009). *Growing the Church in the Power of the Holy Spirit: Seven Principles of Dynamic Cooperation*. Grand Rapids, Michigan: Zondervan Publishing House, s.107-236. (129 sider)

McGrath, A. E. (1999). *Christian Spirituality. An introduction*. Malden, Massachusetts: Blackwell, s. 1-34; 82-109. (60 sider)

Reed, A. H. (2011). *Quest for Spiritual Community: Reclaiming Spiritual Guidance for Contemporary Congregations*. New York: T&T Clark International, s. 43 -179. (136 sider)

Råmunddal, L. (2013/2020). Menighetsutvikling og spiritualitet. Om utvikling av menighets-spiritualitet i lys av Urban Holmes spiritualitetstypologi og Miroslav Volfs ekklesiologi. i Råmunddal, L. (2020). *Bygge kirke. Bidrag til en teologi for menighetsutvikling*. Kristiansand: Scandinavian Leadership & Theology PUBLISHING. (Opprinnelig publisert i: H. Schuff, R. Salvesen & H. Hagelia (red.), *Forankring og fornyelse. Ansgarskolen 1913-2013*). (20 sider)

Stronstad, Roger. 2012. *The Charismatic Theology of St. Luke: Trajectories From the Old Testament to Luke-Acts*. 2nd ed. Grand Rapids, MI: Baker Academic. (100 sider)

Tangen, K.I. (2014): Å konseptualisere ledelse i lys av spiritualitet og etikk. *Scandinavian Journal for Leadership & Theology*, 1-2014, <http://sjlt-journal.com/no1/konseptualisere-ledelse-i-lys-av-spiritualitet-og-etikk>, (14 sider).

Ressursbok:

Jørgensen, J.-P. (2014). *Når troen setter spor. Hjelp til å arbeide med din troshistorie*. Oslo: Luther Forlag.

MAL514 Bibelforståelse og formidling i et menighetsutviklende perspektiv

Studiepoeng	10
Kode	MAL514
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Førsteamanuensis Martin Jakobsen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Oktober 2015

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL514 Bibelforståelse og formidling i et menighetsperspektiv utgjør 10 studiepoeng og er et obligatorisk emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Inngående kjennskap til hvordan det eksegetiske arbeidet med bibelske tekster som kilde kan anvendes som redskap også for å forstå og tolke samtiden.
- Kunne redegjøre for ulike homiletiske teorier og metoder og kunne kritisk evaluere deres relevans både i forhold til den bibelske teksten, til ekklesiologien og til den aktuelle kommunikasjonssituasjonen.
- Kunne kritisk reflektere over forkynnelse og lederskap i en menighetsutviklende sammenheng.

Ferdighetsmål

- Kunne gjennomføre den homiletiske prosessen fra tekst til forkynnelse på en selvstendig måte.
- Kunne initiere og lede bibelsamtaler og studier som et redskap for å tolke kirke og samtid.
- Kunne reflektere over «strategisk forkynnelse» ut ifra et menighetsutviklende perspektiv.

Generell kompetanse

- Ha en reflektert forståelse av kirken som læringsmiljø og av forkynnelsens plass og funksjon i forhold til menigheters utvikling og ulike undervisningsmiljøer.
- Ha evne til å kritisk evaluere sin rolle som forkynner og egen forkynnelse ut fra et teologisk, praktisk-teologisk og etisk perspektiv.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Kurset skal anvende eksegetisk kunnskap og bibelske studier i forkynnelse og undervisning i en menighetsutviklende sammenheng. Kurset gir kjennskap til tolkningshistorie, prosessen fra eksegetiske studier til forkynnelse, samt hermeneutiske og homiletiske teorier. Eksegetiske øvelser, studier av prekeners og prekenøvelser kan inngå som en del av kurset. Perspektivet er

gjennomgående menighetsutviklende og betoningen blir dermed lagt på forholdet mellom lederskap, bibeltolkning/bruk og forkynnelse.

Undervisningen er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt to eller tre ettermiddags- og/eller kveldssamlinger.

Studentene skal før kursstart innlevere et kritisk refleksjonsnotat, se under vurderingsformer.

Vurderingsformer

Som eksamensform har emnet MAL514 hjemmeeksamen. Studentene får åtte (8) virkedager på å besvare oppgaven. Denne kan bestå av en stor oppgave (5000 ord) eller to-tre mindre oppgaver. Rammer for besvarelser gis sammen med oppgavene. Gradert karakter A-F.

Studentene skal ved kursets begynnelse levere inn et kritisk refleksjonsnotat over en av pensumfordypningene. Hver kandidat velger en av fordypningene (A-D) og leser et utvalg på ca. 250 sider, og skal med utgangspunkt i ett eller flere av emnets læringsutbyttebeskrivelser skrive en kritisk refleksjon på 1000-1300 ord.

Obligatorisk innlevering må være godkjent før studenten kan gå opp til eksamen. Refleksjonsnotatet vurderes til bestått/ikke-bestått.

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Anderson, G. (2014). *To Live the Biblical Narratives: Pentecostal Autobiographies and the Baptism in the Spirit*. Pentecostal Studies 13:1.

Fee, G.D. (1991). *Gospel and Spirit. Issues in New Testament Hermeneutics*. Peabody: Hendrickson.

Hull, W. E. (2006). *Strategic Preaching. The Role of the Pulpit in Pastoral Leadership*. Atlanta: Chalice Press.

Råmunddal, L. (2020). Hva gjør forkynnelsen menighetsutviklende? Om forkynnelsens funksjon i en menighetsbyggende kontekst. I Råmunddal, L. (2020): *Bygge kirke. Bidrag til en teologi for menighetsutvikling*. Kristiansand: Scandinavian Journal for Leadership & Theology PUBLISHING. (Kapittel 16).

Stevenson, P. K. & Wright, S. I. (2009). *Preaching the Atonement*. Kentucky: Westminster John Knox Press.

Tellbe, M. (2015). *Vad menar vi med att Bibeln är Guds ord?* Örebro: Libris.

Wilson, P. S. (2004). *Preaching and homiletical theory*. St. Louis: Chalice Press, s. 1-177.

Valgfri fordypning (ca. 200-250 sider). Studentene velger selv innenfor en av fordypningene. I fordypningen skal studenten fokusere på tekstarbeid eller tematisk arbeid som hver for seg kan utgjøre grunnlag for utarbeidelse av prekener.

A. Å forkynne fra Det gamle testamentet

Achtemaier, E. (1989). *Preaching from the Old Testament*. Louisville: Westminster John Knox Press.

Achtemaier, E. (1998). *Preaching Hard Texts of the Old Testament*. Peabody: Hendrickson.

Greidanus, S. (1999). *Preaching Christ from the Old Testament: A Contemporary Hermeneutical Method*. Grand Rapids: Eerdmans.

B. Å forkynne fra Det nye testamentet

Beasley-Murray, G. R. (1996). *Preaching the Gospel from the Gospels*. Peabody: Hendrickson Publishers.

Buttrick, D. (2002). *Speaking Jesus. Homiletic Theology and the Sermon on the Mount*. Louisville: Westminster John Knox Press.

Green, J. B. et al. (red.). (2003). *Narrative Reading, Narrative Preaching: Reuniting New Testament Interpretation and Proclamation*. Grand Rapids: Baker.

Kysar, R. (2002). *Preaching John*. Minneapolis: Augsburg Fortress Publishers.

C. Ånden og Ordet

Archer, K. J. A. (2004). *Pentecostal Hermeneutic for the Twenty-First Century – Spirit, Scripture and Community*. Journal of Pentecostal Theology Supplement Series 28. London: Bloomsbury T&T Clark.

Arrington, F. L. (1988). Historical Perspectives on Pentecostal and Charismatic Hermeneutics. I Burgess, S. (ed). *Dictionary of Pentecostal and Charismatic Movements*. Grand Rapids: Regency Reference Library.

Menzies, W. W. & Menzies, R.O. (2004). *Spirit and Power. Foundations of Pentecostal Experience*. Grand Rapids: Zondervan.

D. Utfordringer for forkynnelsen

Johnston, G. (2001). *Preaching to a Postmodern World*. Leicester: IVP.

Eidevall, G. & Hillert, S. (2004). *Uppdrag att tolka: prästutbildning ur homiletiskt, hermeneutiskt och exegetiskt perspektiv*. Uppsala: Svenska kyrkan.

Buttrick, D. (1987). *Homiletic Moves and Structures*. Philadelphia: Augsburg Fortress Publishers.

MAL515 Endringsledelse og endringsprosesser i menighet

Studiepoeng	10
Kode	MAL515
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Professor Jan Inge Jenssen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Januar 2016

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL 515 Endringsledelse og endringsprosesser utgjør 10 studiepoeng og er et obligatorisk emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Kunne forstå hvordan organisasjonsendring skjer, og ha kjennskap til teorier og metoder for endring med hensyn til kommunikasjon, organisasjonsdesign, organisasjonskultur, ledelse, lederutvikling og kulturforståelse.
- Ha forståelse for hvordan teorier og metoder for endring kan brukes i en menighetskontekst.
- Ha kunnskap om hvordan endringsledelse har funnet sted i menigheter i Skandinavia og andre steder.
- Kunne redegjøre for sentrale teorier og metoder innenfor ledelse av endring i menigheter, herunder roller, lederstil, forskjellig slags ledelse, kommunikasjon, nettverksbygging, organisasjonsutvikling, kulturbygging og lederutvikling.
- Ha god innsikt i hvordan en konfliktsyklus kan oppstå.

Ferdighetsmål

- Kunne kritisk anvende teorier og metoder for endringsledelse i ulike menigheter, basert både på organisasjonsteoretisk og teologisk refleksjon.
- Kunne analysere og utrede hvordan endringsledelse er benyttet i en eller flere casemenigheter.
- Evne til å evaluere endringsledelse og endringsprosesser i et etisk perspektiv.
- Evne til å analysere og bidra til å løse konflikter og til å benytte ulike synspunkter på en konflikt i en endringsprosess.
-

Generell kompetanse

- Være en katalysator for å initiere og fremme nødvendig endring i en menighet
- Verdsette og bruke ulike synspunkter på endring og endringsretning uten å miste omforent endringsmål av syne.
- Kunne legge til rette for og lede endringsprosesser i kirke og menighetsarbeid.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

I dette emnet skal det gis en bred innføring i teorier og metoder for endring av menigheter og frivillige organisasjoner. Emnet skal dessuten utvikle evnen til å analysere menigheters behov for endring, de organisatoriske og ledelsesmessige forutsetninger for endring og hvilke tiltak som kan være viktige for å gjennomføre endring. Det legges i denne sammenheng vekt på å skape forståelse for og evne til å initiere og gjennomføre endringsprosesser basert på en solid atferdsteoretisk og teologisk basis.

Emnet er lagt om med en ukes intensiv undervisning med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt en eller to ettermiddags- og/eller kveldssamlinger.

Vurderingsformer

Studentene vil også bli bedt om å møte til kurset med en bokrapport og et refleksjonsnotat som relaterer emnets tematikk til studentens egen menighet eller tjenestesammenheng. Notatet skal utarbeides på grunnlag av en oppgitt mal og det vil bli gjort til gjenstand for bearbeidelse underveis i kursuken – og spesielt i tilknytning til oppgave- og metodeseminaret. Studenten kan etter gjennomgått kursuke og på basis av pensum skrive sin emneoppgave (se neste punkt) over utvalgt problematikk som har framkommet i refleksjonsnotatet.

I MAL515 skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldende retningslinjer.

Pensum (ca. 750 sider)

Askeland, H. (2003). Kirken i samfunnet, samfunnet i kirken. Organisasjonssosiologiske perspektiver på menighetsutvikling og endring. *Halvårsskrift for praktisk teologi*. (16 sider)

Carter, J.C. (2009). Transformational Leadership and Pastoral Leading Congregational Change. *Pastoral Psychology*, 58. (10 sider)

Confger, J. A. (2000). Effective change begins at the top. I Beer, Michael og Nohria, Nitin (2000). *Breaking the Code of Change*. Massachusetts: Harvard Business School press. (13 sider)

Jacobsen, D.I. (2012). *Organisasjonsendringer og endringsledelse*. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget. (Ca. 300 sider)

Jenssen, J.I., Råmunddal, L., Barbosa da Silva, A. (2020). *Perspektiver på menighetsutvikling og endringsledelse*. Pensumkompendium til Master i ledelse og menighetsutvikling. Kristiansand (Delt III, et utvalg på ca 200 sider). De aktuelle kapitler i kompendiets del III skrevet av Råmunddal, skal leses i: Råmunddal, L. (2020). *Bygge kirke. Bidrag til en teologi for menighetsutvikling*. Kristiansand: Scandinavian Leadership & Theology PUBLISHING.

Nordby, H. (2017). *Konflikthåndtering for ledere*. Oslo: Gyldendal Akademisk. (utvalg på 100 sider)

Yukl, G. (2008). *Leadership in Organizations*. Upper Saddle River, Boston: Pearson, kap 9-11. (ca. 100 sider)

MAL516 Vitenskapelig metode i praktisk teologi

Studiepoeng	10
Kode	MAL516
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Docent Roland Spjuth og førsteamanuensis Martin Jakobsen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	August 2015

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL516 Vitenskapelig metode i praktisk teologi utgjør 10 studiepoeng og er et obligatorisk emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Ha en grunnleggende forståelse for ulike former for vitenskapelig arbeid og hvordan en kan skaffe seg innsikt i ulike problemstillinger gjennom forskning.
- Ha kjennskap til ulike typer av empiriske undersøkelser som eksempelvis kvantitative og kvalitative undersøkelser samt metodetrianglering.
- Få god kjennskap til kvalitative undersøkelser, herunder utvikling av erfarings- og feltbasert kunnskap og metoder for følgeforskning/aksjonsforskning.
- Kjenne grunnleggende vitenskapsfilosofiske synspunkter og retninger innen dagens humaniora og samfunnsvitenskap.
- Kjenne ulike hermeneutiske metoder og teorier om sammensmelting av forståelseshorisonter.

Ferdighetsmål

- Kunne reflektere over etiske og teologiske problemstillinger med relevans for vitenskapelig forskning.
- Kunne analysere og beskrive styrke og svakhet ved forskjellige forskningsparadigmer og forskningsmetoder.
- Kunne drøfte andres undersøkelser kritisk og selv kunne formulere og gjennomføre forskningsprosjekter som er teoretisk og metodisk underbygget.
-

Generell kompetanse

- Kunne reflektere faglig og teologisk over ulike vitenskapelige paradigmer.
- Kunne identifisere og anvende forskjellige vitenskapelige metoder i eget arbeid.
- Kunne formulere en forskningsplan for en masteravhandling og selv utvikle ferdigheter til å kunne gjennomføre et slikt arbeid under veiledning.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

- Emnet skal gi studentene innsikt i hvordan vitenskapelig arbeid gjennomføres og utvikle forståelse for grunnleggende vitenskapsteoretiske forhold knyttet til forskningsarbeid. Videre skal emnet sette studentene i stand til å reflektere over metode og resultater i andres forskning, og gi dem tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre egne undersøkelser basert enten på studiet av litteratur eller på kvalitative og kvantitative metoder. I kurset skal studenten også trenes i å gjøre relevante koblinger mellom innsamlede data, teori og presentasjon.
-
- Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og diskusjoner med innlagte ettermiddags- og kveldssamlinger. Studentene skal ved undervisningens begynnelse levere inn et refleksjonsnotat og en bokrapport etter oppsatt mal.
-

Vurderings- og evalueringsformer

I dette emnet skriver studenten en emneoppgave på opptil 3500 ord (+/- 10 %).

- Oppgaven skal være et førsteutkast til en prosjektskisse for en masteravhandling, med utgangspunkt i det innleverte refleksjonsnotatet.
- Oppgaven skal skrives etter mal for prosjektskisse for masteravhandlinger.

Oppgaven vurderes til bestått/ikke-bestått.

For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldende retningslinjer.

Pensum

Barbosa da Silva, A. og Salvesen, R. (2010). *Vitenskapsfilosofi. Et studiekompedium*. Ansgar høyskole, utvalgte sider. (Heftet er gjort tilgjengelig på Canvas som PDF-filer)

Gadamer, H.-G. (2004/1989). *Truth and Method*, 2nd ed. London/New York: Continuum, s. 268-304. (ca. 36 sider, boken finnes oversatt til de fleste språk.)

Johannessen, A., Tufte, P. A. & Kristoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*. Oslo: Abstrakt forlag (436 sider). Samme bok på svensk: Johannessen, Asbjørn, Tufte, Per Arne og Kristoffersen, Line (2003). *Introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi* (tilgjengelig på <https://www.etikkom.no/forskningsetiske-retningslinjer/Samfunnsvitenskap-jus-og-humaniora/>)

Everett, E. & Furseth, I. (2012). *Masteroppgaven: hvordan begynne - og fullføre*. Oslo: Universitetsforlaget. (184 sider)

eller

Oliver, P.(2008): *Writing your thesis*, 2nd ed. Los Angeles, Calif.: Sage

MAL550/551 Mastergradsavhandling

Studiepoeng	30/60
Kode	MAL550 /MAL551
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal og førsteamanuensis Martin Jakobsen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL 550/551 Mastergradsavhandling kan velges i enten 30 eller 60 studiepoeng. Et av emnene er et obligatorisk emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling. Kandidater som velger 30 poengs oppgave må også ha 30 studiepoeng med valgfrie emner.

Relevante dokumenter for mastergradsarbeidet i AHS sitt kvalitetssystem:

[2.3.6 Forskjellen på vurdering av en 30 og en 60 poengs masteravhandling](#)

[2.3.4 Prosjektbeskrivelse for mastergrader](#)

[2.3.3 Godkjenning av tema for avhandling](#)

[2.3.2 Retningslinjer for masteravhandling](#)

MAL521 Endringsforkynnelse

Studiepoeng	10
Kode	MAL521
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL521 Endringsforkynnelse utgjør 10 studiepoeng og er et valgemenne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Inngående kjennskap til hva endringsforkynnelse innebærer både for forkynner og tilhørere.
- Kunne kritisk begrunne kristen endringsforkynnelse ut fra Bibelen og den kristne tradisjon, herunder forholdet mellom Åndens gjerning og forkynnerens gaver og kompetanse.
- Kunne analysere og kritisk bedømme likheter, forskjeller og særpreg ved tidligere forkynnere og forkynnertradisjoners praktisering av endringsforkynnelse.
- Kunne analysere og drøfte hva slags forkynnelse som skaper endring i en gitt kultur.

Ferdighetsmål

- Kunne analysere de praktiske og teoretiske kunnskapene om endringsforkynnelse og anvende disse i sin egen forkynnelse.
- Evne til å fornye forkynnertradisjoner gjennom teoretiske og metodiske refleksjoner.
- Kunne anvende relevant kunnskap om den kulturelle konteksten der forkynnelsen praktiseres.
- Kunne gi en kritisk evaluering av forkynnelse ut fra bibelske, etiske og religionspsykologiske kriterier.

Generell kompetanse

- Ha et begrunnet syn på endringsforkynnelsens basis i de bibelske tekster.
- Ha utviklet en moden, integrert og ydmyk holdning til forkynnertjenesten.
- Ha en grunnholdning av respekt overfor tilhørere og medarbeidere, anerkjenne deres selvstendighet og frie valg.
- Ha en integrert overbevisning om at forkynnelsen av Guds ord – ved Åndens hjelp - skaper forandring og fremgang for Guds rike.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Dette emnet skal gi studentene fordypet innsikt i hvilken forkynnelse som skaper forandring i individer, menigheter og samfunn. Undervisningen tar sikte på å tydeliggjøre det dynamiske samspill som skjer i skjæringspunktet mellom bibelordet, Åndens nærvær, en forsamling og en moden forkynner.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler. Dessuten vil det bli avholdt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Vurderingsformer

I dette emnet skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning
- Skriftlig 90 minutters emneprøve

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Andersen, L. (2006). *Teksten og tiden. En midlertidig bok om forkyndelsen*. Bind 2. Fredericia: Lohse, s. 195-280.

Austnaberg, H. (2009). Om betydningsfull forkynnelse og endringserfaringer. I H. Austnaberg & B. Mæland (red.), *Grensesprengende* (s. 73-95) Trondheim: Tapir.

Chapell, B. (1992): *Using Illustrations to Preach with Power*. Grand Rapids: Zondervan. (190 sider)

Day, D., Ashley, J. & Francis, L. J. (2005). *A reader on preaching. Making Connections*. London: Ashgate, s 113-150; 245-275.

Hybels, B., Briscoe, S., Robinson, H. (1989). *Mastering Contemporary Preaching*, Portland: Multnomah Press. (171 sider)

Pagitt, D. (2005): *Preaching Re-imagined: The Role of the Sermon in Communities of Faith*. Grand Rapids: Zondervan. (251 sider)

Tveitereid, K. (2009): I interaktivitetens navn. Forkynnelse i grensesnittet mellom evangeliet, kirken og kulturen. I H. Austnaberg & B. Mæland (red.), *Grensesprengende* (s. 169-186). Trondheim: Tapir

Supplerende litteratur

Robbinson, H. & Larson, C. B. (2005). *The art and craft of biblical preaching*. Grand Rapids: Zondervan, s. 23-114. (91 sider)

Carson, D. A. (1984). *Biblical Interpretation and the Church. Text and Context*. Grand Rapids: Baker. (225 sider)

Halvorsen, P. B. (1989). *Katolske prekener*. Oslo: St.Olav. (158 sider)

Howard, D. M. (red.). (1977). *Declare His Glory Among the Nations*. Downers Grove: InterVarsity Press. (257 sider)

Jansen, J. J. (1912). *Forkyndelsen. Et livsspørsmål for kirke og folk*. Kristiania: H. Aschehoug & Co. (239 sider)

Larsen, D. L. (1989). *The Anatomy of Preaching. Identifying the Issues in Preaching Today*. Grand Rapids: Baker. (193 sider)

Larsen, D. L. (1992). *The Evangelism Mandate. Recovering the Centrality of Gospel Preaching*. Wheaton: Crossway Books. (226 sider)

Larsen, D. L. (1998). *The Company of the Preachers, A History of Biblical Preaching from the Old Testament to the Modern Era*. Grand Rapids: Kregal Publications. (857 sider)

Nordhaug, H. (2000). *...så mitt hus kan bli fullt. En bok om prekenen*. Oslo: Luther Forlag. (242 sider)

Robinson, H. W. (1980). *Biblical Preaching. The development and Delivery of Expository Preaching*. Grand Rapids: Baker. (208 sider)

Stott, J. (1982). *The Art of Preaching in the Twentieth Century. Between Two Worlds*. Grand Rapids: Eerdmans. (335 sider, Britisk utgave med tittel: I Believe in Preaching.)

Stott, J. (1986). *The Cross of Christ*. Leicester: InterVarsity Press. (351 sider)

Sæbø, M. (red.). (1976). *Så sier Kirkens Herre. Med Det gamle testamente på prekestolen*. Oslo: Land og kirke. (227 sider)

MAL522 Gudstjeneste, liturgikk og møtedesign

Studiepoeng	10
Kode	MAL522
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL522 Gudstjeneste, liturgikk og møtedesign utgjør 10 studiepoeng og er et valgemenne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Ha kunnskap om ulike typer av liturgi i kirkens historie, herunder tenkning, praksis og reformarbeid i de nordiske folkekirker.
- Ha inngående kunnskap om ulike teologiske perspektiver på sentrale elementer som bønn, tilbedelse og lovsang, preken, dialog og bruken av Åndens gaver.
- Ha kunnskap om hvordan disse kan formes til en helhet i en kirke og i en husmenighet.

Ferdighetsmål

- Ha utviklet evnen til å samarbeide og lytte til andre i kreative prosesser
- Ha demonstrert en tydelig praktisk teologisk refleksjon over utforming av gudstjenester og møter.
- Kunne planlegge og gjennomføre en gudstjeneste eller et møte i menighet og/eller husgruppe på en tydelig og trygg måte.

Generell kompetanse

- Ha utviklet en tydelig etisk refleksjon over møte med ulike mennesker i en gudstjenestesammenheng.
- Ha evne til å reflektere konstruktivt over egen praksis.
- Kunne anvende liturgisk kunnskap om møter og gudstjenester til å lede et fornyelsesarbeid.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet tar sikte på å gi en bred innføring i den kristne gudstjenestens historie og ulike tradisjoner, gudstjenestens innhold og teologi – samt gudstjenestens utforming og funksjon. Spesielt vil det bli vektlagt å drøfte forholdet mellom faste liturgiske elementer i gudstjenesten og de mer spontane – bl.a. knyttet til bruk av Åndens gaver. I emnet vil det også bli vektlagt å drøfte

vilkårene for god og funksjonell planlegging, utforming og gjennomføring av ulike gudstjenesteformer i ulike konfesjonelle og kirkelige kontekster.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Når studenten møter til undervisningsuke skal han/hun ha deltatt i 3 gudstjenester i ulike sammenhenger og skrevet et observasjonsnotat over gudstjenestens form og ledelse (ca. 1 side pr. gudstjeneste). Observasjonsnotatene må være levert for å få anledning til å avlegge eksamen. I tillegg skal studenten før kursstart ha lest et utvalg på 250 sider i pensum og gjøre et refleksjonsnotat.

Vurderingsformer

Eksamensformen for MAL525 er hjemmeeksamen. Studentene får 8 virkedager på å besvare oppgaven, som kan bestå av en stor eller to-tre mindre oppgaver. Stor oppgave skal være på 5000 ord (+/- 10%). Mindre oppgaver skal hver være på 1500 ord (+/- 10%). Gradert karakter A-F.

For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Observasjonsnotat
  - Refleksjonsnotat knyttet til pensumlesning
- Gjennomgått oppgaveseminar

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum:

Banks, R. (1990). *Going to Church in the First Century*. 2nd ed. Jacksonville: Seedsowers Christian Books Publishing. (46 sider)

Berger, T., & Spinks, B. D. (red.). (2009). *The Spirit in Worship: Worship in the Spirit*. Collegeville: Liturgical Press, s. 3-58; 115-178; 207-259; 285- 292. (167 sider)

Cherry, C. M. (2010). *The Worship Architect: A Blueprint for Designing Culturally Relevant and Biblically Faithful Services*. Grand Rapids: Baker Academic. (272 sider)

Jones, C. et al. (red.). (1992). *The Study of Liturgy*. Rev. ed. London: SPCK, s. 1-68, pluss selvvalgt fordypning ca. 120 sider*.

Johns, J.D. & Johns, C.B. (1992). Yielding to the Spirit: A Pentecostal Approach to Group BibleStudy. *Journal of Pentecostal Theology* 1 (1992), s. 109-134.

Kimball, D., Crowder, D., & Morgenthaler, S. (2004). *Emerging Worship: Creating Worship GAHS erings for New Generations*. Grand Rapids: Zondervan/YouthSpecialties, s. 115- 231.

Wilson, L., & Moore, J. (2009). *Taking Flight With Creativity: Worship Design Teams That Work*. Nashville: Abingdon Press, s. 3-108.

Supplerende litteratur

Segler, F. M. & Bradley, R. (2006). *Christian Worship. Its Theology and Practice*, Nashville, Tennessee: B&H Publishing Group. (ca 820 sider)

MAL523 Menighetsplanting med praktisk orientering

Studiepoeng	10
Kode	MAL523
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Professor Jan Inge Jenssen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL523 Menighetsplanting med praktisk orientering utgjør 10 studiepoeng og er et valgemenne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Inngående kjennskap til den grunnleggende missiologiske sendelsesdimensjon i nytestamentlig ekklesiologi.
- Kritisk analyse av den betydning menighetsplanting har i NT, kirkehistorien og i vår tid både nasjonalt og globalt.
- Kunne identifisere og analysere de åndelige og menneskelige utfordringer som knyttes til menighetsplanting, spesielt den langsiktige dedikasjon til prosjektet som menighetsplanting forutsetter.
- Ha inngående kjennskap til ett konkret menighetsplantingsprosjekt i lengdeperspektiv, forstått som minst fem år fra visjonen ble født.

Ferdighetsmål

- Kunne analysere og kritisk reflektere over personlig og praktisk erfaring fra involvering i et menighetsplantingsprosjekt.
- Kunne analysere og evaluere de kontekstuelle utfordringer som ulike kulturelle grupper gir for menighetsplanting i dagens samfunn.
- Kunne anvende og evaluere sentrale teorier og metoder for entreprenørskap og valg av menighetsplantingsstrategi.
- Evne til å analysere og håndtere de ulike faser i nyetableringsprosesser og mestre de utfordringer og endringsbehov som disse fasene medfører.
-

Generell kompetanse

- Kunne anvende teologi, teori og metode i praktisk arbeid med menighetsplanting.
- Kunne sørge for tilstrekkelig kommunikasjonsmessig, administrativ og økonomisk kompetanse i lederskapet til å gi allmenn tillit og troverdighet i oppstarts- og innovasjonsprosesser.

- Utvikle personlig modenhet og en bærekraftig spiritualitet for oppgaven.
- Være i stand til å lede en utviklingsprosess med tilhørende strategi og gjennomføringskraft fra visjon til virkelighet.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet skal gi studenten forståelse for betydningen av menighetsplanting i NT, i lys av kirke og misjonshistorien og i vår tid. Studentene skal gjennom emnet utvikle tilstrekkelig forståelse for og kompetanse til å lede etableringen av en ny menighet.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Før studentene møter til eksamen skal du ha gjennomført minst ett besøk i en menighetsplanting eller nystartet forsamling. Studentene vil også bli bedt om å møte til kurset med et refleksjonsnotat som relaterer emnets tematikk til studentens besøk. Notatet skal utarbeides på grunnlag av en oppgitt mal med aktuelle spørsmål, men det forutsettes ikke at studenten skal ha lest pensum før notatet utarbeides.

Vurderingsformer

I dette emnet skriver studenten en emneoppgave på 3500 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Refleksjonsnotat (se beskrivelsen over)
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter retningslinjene i Ansargsskolens kvalitetssystem.

Pensum

Brooks, A. C. (2009). *Social Entrepreneurship: Modern Approach to Social Value Creation*. Upper Saddle River: Prentice Hall Professional. (188 sider)

Brown, S. (2010). Reaching new people through church planting. *Anglican Theological Review*, 92(1), s. 111-116.

Hansung, K. (2010). Korean Church Planters' Perception on the Church Planting Education: A Study in Qualitative Approach. *Asia Journal of Theology*, 24(1), p79-94.

Hibbert, R. Y. (2009). The Place of Church Planting in Mission: Towards a Theological Framework. *Evangelical Review of Theology*, 33(4), 316-331.

Payne, J. D. (2009). *Discovering Church Planting: An Introduction to the Whats, Whys, and Hows of Global Church Planting*. Downers Grove: IVP Books. (250 sider)

Stetzer, E. (2006). *Planting missional churches*. Nashville: Broadman and Holmann. (384 sider)

MAL524 Ledelse av barn og unge

Studiepoeng	10
Kode	MAL524
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL524 Ledelse av barn og unge utgjør 10 studiepoeng og er et valgemenne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- En teologisk forståelse av barn og unges plass i menighet og samfunn.
- God kunnskap om faktorer som bidrar til modenhet i ungdoms trosutvikling.
- Kjenne teorier om barn og ungdoms identitetsdannelse, sosialisering og utvikling i det senmoderne samfunn.
- Kjenne informasjonssamfunnet og den virtuelle virkelighet som tilbys barn og unge.
- God kunnskap om modeller for ledelse av menighetens barne- og ungdomsarbeid og for å forstå barn og unges spiritualitet.
- Kjenne strategier for barne- og ungdomsarbeidets plass i menighetens helhetstenkning.

Ferdighetsmål

- Evne til å lede den teologiske refleksjonen om menighetens arbeid med barn, ungdom og deres familier.
- Kunne motivere og lede arbeidet med ledertrening, være leder for ledere blant barn og ungdom.
- Evne til å møte barn og unge med forståelse og innlevelse.
- Evne til å hjelpe barn og unge til å utforme en livsstil og levemåte som er robust og bærekraftig.
- Kunne håndtere problemer knyttet til rus, seksualitet og lovovertridelser hos barn og unge i en menighets- eller forsamlingskontekst.
- Kunne forebygge og håndtere overgrepssproblematikk for barn og unge.
- Kunne arbeide kontekstuellt med det bibelske budskapet og barne- og ungdomskulturen.
- Kunne reflektere over og utvikle egen og andres rolle som kristen leder.

Generell kompetanse

- Kunne vise respekt for andres forståelse, overbevisning og livserfaring.
- Kunne begrunne og argumentere for et kristent verdigrunnlag i en pluralistisk kontekst.
- Kunne se betydningen av barn og unges viktige plass for menighetens liv.

- Kunne bekrefte det enkelte menneskes verdi ut fra alle menneskers likeverd.
- Kunne lede barne- og ungdomsarbeid i forskjellige menighetskontekster.
- Kunne formidle kristen tro og etikk på en pedagogisk måte.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet skal belyse barn og unges trosutvikling og plass i menighetsfellesskapet. Det skal gi relevant kunnskap om barn og unge til den som skal være leder. Emnet skal sette ledere i stand til å lage og gjennomføre strategier for barne- og ungdomsarbeid, og for systematisk trosopplæring. Videre skal det gi ressurser til en teologisk og etisk refleksjon omkring forholdet mellom lederen og barnet/ungdommen.

Emnet er lagt opp med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og gruppesamtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Studentene skal ved undervisningens begynnelse levere inn en bokrapport etter nærmere angitt mal. Når studenten møter til undervisningsuke, skal han/hun ha observert hvordan barne- eller ungdomsarbeidet drives i en utvalgt menighet. Notatet skal være på ca. 3 sider. Observasjonsnotatet må være levert for å få anledning til å avlegge eksamen.

Vurderingsformer

I dette emnet avholdes det en skriftlig skoleeksamen 4 timer.

Eksamen kan arrangeres på ulike steder til samme tid.

Gradert karakter A-F.

For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapport
  - Observasjonsnotat (se beskrivelse over)

Gjennomgått oppgaveseminar

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldende retningslinjer.

Pensum

Austnaberg, H. & Mæland, B. (red.). (2009). *Grensesprengende forkynnelse for ungdom 15-18 år*. Trondheim: Tapir akademisk forlag. (275 sider)

-

Miller, S. & Staal, D. (2004). *Gjør ditt barnearbeid til ukens høydepunkt for barna*. Drammen: Willow Creek Norge. (179 sider)

Norheim, B. E. H. (2008). *Kan tru praktiserast? Teologi for kristent ungdomsarbeid*. Trondheim: Tapir, s. 29-72.

Ulstein, J.O. & Aadnanes, P.M. (red.). (2011). *Veger i Vegløysa? Ungdom, identitet og livssynsdanning i det postmoderne*. Trondheim: Tapir. (180 sider)

Ulstein, J.O. (red.). (2004). *Ungdom i rørsle 2. Faglege perspektiv og utfordringar*. Trondheim: Tapir, s.155-257; 265-290. (125 sider)

Supplerende litteratur

Engedal, L. G. (2004). Huden og sansene: menneskets seksualitet i spenningen mellom livsutfoldelse og ødeleggelse. I J. O. Ulstein (red.), *Ungdom i rørsle* (s. 265-277). Trondheim: Tapir.

Evenshaug, O. & Hallen, D. (2000). *Barne- og ungdomspsykologi*. 4. utg. Oslo: Gyldendal akademisk (Kap. 1,3,5-7, 9-19).

Kleiven, T. (2007) Sexualitet: hvordan være en veileder for unge mennesker? *Ung teologi* 40(1), s. 39-46.

MAL525 Relasjonell ledelse, omsorg og sjelesorg i menighetsutvikling

Studiepoeng	10
Kode	MAL525
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal og professor Jan Inge Jenssen
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	August 2016

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL525 Relasjonell ledelse, omsorg og sjelesorg i menighetsutvikling utgjør 10 studiepoeng og er et valgmenne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Ha innsikt i hva som spesifikt menes med relasjonell ledelse.
- Ha inngående kjennskap til det teologiske fundamentet for ledelse av menneskelige relasjoner.
- Ha inngående oversikt over ulike modeller for å utvikle menneskelige relasjoner gjennom tjene- og transformativ relasjonsledelse.
- Ha god kunnskap om psykologiske og teologiske perspektiver på mentoring og sjelesorg.
- Ha god innsikt i hvordan man kan integrere teologi og noen sentrale samfunnsvitenskapelige perspektiver for å utvikle omsorg og god dømmekraft.

Ferdighetsmål

- Kunne ha oversikt over grunnleggende former for relasjonsledelse.
- Kunne demonstrere praktisk teologisk refleksjon knyttet til teamledelse og samarbeid.
- Kunne gjennomføre sjelesorgs- og/eller mentorsamtaler.
- Kunne demonstrere kritisk refleksjon knyttet til forsøk på å integrere samfunnsvitenskap og teologi.

Generell kompetanse

- Ha utviklet god etisk refleksjon over møte med ulike mennesker.
- Ha utviklet en kombinasjon av både mot, omsorg og lyttende empati.
- Ha evne til å utvikle menighetsarbeid som internt preges av omsorg og gode relasjoner.
- Ha evne til å lede menigheter som preges av omsorg og engasjement for nærmiljø, samfunn og medmennesker.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet skal gi studentene innsikt i hvordan begrepet relasjonell ledelse benyttes i teori og praksis. Emnet gir kunnskap om betydningen av empati, omsorg og samspill i lederskapsrela-

sjoner innen menighet og kristent arbeid, basert på teologisk og psykologisk innsikt og erfaring. Relasjonsledelse innebærer også lærdom knyttet til mentoring, veiledning og en grenseoppgang mellom omsorg og sjelesorg.

Emnet avholdes med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Studentene skal, før undervisningen begynner, skrive to refleksjonsnotater innenfor emnets tematikk. Refleksjonsnotatene skal utarbeides etter en nærmere angitt mal.

Arbeidsformer når det ikke gis undervisning

Kurset tilbys som et lesekurs uten undervisning, men med flere obligatoriske innleveringer.

Kurset har følgende obligatoriske innleveringer:

- Tre bokrapporter (kandidaten velger selv hvilke tre av emnets pensumbøker en skriver bokrapport fra)
- Ett refleksjonsnotat (se under)

Hver bokrapport skal ha et omfang på ca. 2500 ord. Første delen av rapporten (60-70 %) skal være refererende om hovedtrekkene/-synspunktene i boka. Siste delen skal være reflekterende der du for eksempel reflekterer over verdien av den kunnskap forfatteren(e) formidler, ting du er kritisk til eller uenig i, mulige anvendelsesområder, osv.

Refleksjonsnotatet

Studenten skal før hjemmeeksamen levere inn et refleksjonsnotat på 4000 ord. Her skal studenten på bakgrunn av pensumlitteraturen og annen relevant litteratur (som studenten selv finner fram til) *reflektere over ett av følgende tre sentrale temaer i kurset:*

- Relasjonelt lederskap/tjenende lederskap
- Kristen/pastoral veiledning/mentoring
- Samarbeidsrelasjoner og teamledelse

Refleksjonsnotatet skal inneholde en teoretisk del og en mer praktisk del – der den teoretiske delen minst må utgjøre 50 %. I den teoretiske delen skal sentrale begreper knyttet til det valgte tema defineres, og dessuten skal det redegjøres for faglig teoridannelse knyttet til tematikken. I den mer praktisk orienterte delen skal studenten redegjøre for aktualiteten og anvendbarheten av tematikken knyttet til eget praksisfelt. Det vil i refleksjonsnotatet være mindre krav til drøfting av for eksempel teorier opp mot praksis. Refleksjonsnotatet bør for øvrig skrives som en emneoppgave med innledning, hoveddel og avslutning, referansesystem og litteraturliste.

Refleksjonsnotatet vurderes til bestått/ikke-bestått.

Vurderingsformer

Eksamen (med undervisning)

I MAL525 skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Eksamen (som lesekurs)

Når emnet MAL525 tas som lesekurs, er eksamensformen hjemmeeksamen og studentene får 8 virkedager på å besvare oppgaven. Hjemmeeksamen kan bestå av en stor eller to-tre mindre oppgaver. Stor oppgave skal være på 3000 ord, og tre mindre oppgaver på 1200 ord hver.

Obligatoriske innleveringer må være godkjent før det blir anledning til å begynne eksamen.

- Tre bokrapporter (se tekst over, undervisningsformer lesekurs)
- Ett refleksjonsnotat (se tekst over, undervisningsformer lesekurs)

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av leseopplegg/kursuke og av emnets forelesninger etter retningslinjene i Ansgarskolens kvalitetssystem.

Pensum

Enten

Anderson, N. T., Zuehlke, T. E., (2000). *Christ-Centered Therapy*. Grand Rapids: Zondervan, s. 9- 307.

Eller

Montgomery, D. D. (2010). *Pastoral Counseling & Coaching: Compass Therapy in Churches*. Montecito: Compass Works. (Ca. 200 sider)

Og

Anderson, R. S. (1997). *The Soul of Ministry: Forming Leaders for God's People* (1. utg.). Louisville: Westminster John Knox Press, s. 1- 223.

Wright, W. (2009). *Relational Leadership: A Biblical Model for Influence and Service*. Rev. ed. Downers Grove: IVP Books. (Ca. 206 sider)

Osmer, R. R. (2008). *Practical Theology: An Introduction*. Grand Rapids: Eerdmans, s. 1-29; 79-218.

Tilleggspensum når kurset arrangeres som lesekurs

Enten

Sjøvold, E. (2014): *Teamet – utvikling, effektivitet og endring i grupper*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 13-179.

Eller

Katzenbach, J.R. & Smith, D. K. (2015). *The wisdom of Teams. Creating the High Performance Organisation*. Boston: Harvard Business Review Press, s. 11-169.

MAL526 Kristent lederskap i en tverrkulturell kontekst

Studiepoeng	10
Kode	MAL526
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Dosent Lars Råmunddal
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2013

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling.

MAL526 Kristent lederskap i en tverrkulturell kontekst utgjør 10 studiepoeng og er et valg-emne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Ha overblikk over globale trender innen kristen lederskapsteologi og den flerkulturelle konteksten.
- Ha innsikt i forskjellige syn på lederskap innen ulike kulturelle grupper, inkludert generasjonsforskjellene.
- Ha forståelse for viktige hinder som finnes i samfunn og kirke for at ulike kulturelle grupper skal bli aktivt engasjert som ledere i menighet og kirke.
- Ha en begrunnet refleksjon knyttet til spenningen mellom etniske (monokulturelle) menigheter og flerkulturelle menigheter (Homogenous Unit Principle)

Ferdighetsmål

- Kunne tolke den pluralistiske og flerkulturelle konteksten teologisk og se konsekvensene av en slik teologisk forståelse for kirken og dens lederskap.
- Kunne formulere strategier hvor det kulturelle mangfold i en organisasjon anvendes konstruktivt ved at mulige konflikter snus til en fordel.
- Ha kompetanse til å trene og lede flerkulturelle team.
- Kunne beskrive sitt eget lederskapssyn, hvordan egen personlighet påvirker dette, samt relatere dette til en bredere teologisk forståelse av lederskap i en flerkulturell situasjon.

Generell kompetanse

- Ha evne til å beskrive og evaluere hvordan ens eget kulturelle perspektiv påvirker egen forståelse av lederskap.
- Være bevisst på maktperspektivene i ulike kulturelle relasjoner.
- Se de positive mulighetene i ulike kulturers uttrykksmåte og i den globale konteksten.
- Ha personlig trygghet som leder i samarbeid med ulike kulturelle grupper.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet fokuserer på hvordan menighetsledelse utøves i en flerkulturell situasjon og studenten skal få hjelp til å tolke den pluralistiske og flerkulturelle konteksten teologisk og se konsekvensene av en slik teologisk forståelse for kirken og dens lederskap. Emnet omfatter også erfaring fra ulike miljøer i Norden som utgangspunkt for studentenes refleksjon om eget lederskap i en flerkulturell kontekst.

Emnet avholdes med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Før kursstart skal studenten levere et refleksjonsnotat med oppgaveutkast.

Vurderingsformer

I dette emnet skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F.

For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Skriftlig emneprøve på 90 minutter med spørsmål fra pensum
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Dahl, Ø. (2011). *Møte mellom mennesker*, Oslo: Gyldendal Akademisk. (248 sider)

Hiebert, P. & Meneses, E. H. (1995). *Incarnational Ministries*. Grand Rapids: Baker Books, s. 325-362. (Kapittel om "Urban Ministries")

Hiebert, P. (1994). *Antropological Reflections on Missiological Issues*. Grand Rapids : Baker Books, s. 94-188. (Del II om nye menigheter)

Jenkins, Philip (2011). *The Next Christendom: The Coming of Global Christianity*. Oxford: Oxford University Press. (Utvalgte ca. 200 sider.)

Kjenstadli, K. (2008). *Sammensatte samfunn*, Oslo: Pax forlag, kap. 1-5.

Lingenfelter, S. (2008). *Leading Cross-Culturally: Covenant Relationships for Effective Christian Leadership*. Grand Rapids: Baker Academic. (176 sider)

Supplerende litteratur

Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions and Organizations Across Nations.

International and Cross-Cultural Management Research (SAGE Series in Management Research).

Elmer, D. (2006). *Cross-Cultural Servanthood - Serving the World in Christlike Humility*. Downers Grove, IL: IVP Books.

Hesselgrave, D. (1991). *Communicating Christ Cross-Culturally*. Grand Rapids: Zondervan, Part IV - Cognitive Processes.

Hiebert, P. (2007). *Transforming Worldviews. An Anthropological Understanding of How People Change*. Grand Rapids: Baker Academics. (367 sider)

House, R., Hanges, P., Javidan, M., Dorfman, P. & Gupta, V. (red.). (2004). *Culture, Leadership and Organizations - The Global Study of 62 Societies*. London: Sage Publications Ltd.

MAL527 Åpenbaring, pneumatologi og ekklesiologi

Studiepoeng	10
Kode	MAL527
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Førsteamanuensis Martin Jakobsen og docent Roland Spjuth
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2017

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling

MAL527 Åpenbaring, pneumatologi og ekklesiologi utgjør 10 studiepoeng og er et valgemne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling.

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- God innsikt i bruken av systematisk teologisk metode og dens relevans for å utvikle kirkens formidlende tjeneste.
- Inngående kunnskap om kristen åpenbaringsforståelse, læren om Den hellige ånd og om kirkens natur og oppdrag – samt sammenhengen mellom disse.
- Emnet skal gi en kunnskapsbase for å kunne pedagogisk tilrettelegge forkynnelse og formidling innenfor emnets tematikk.

Ferdighetsmål

- Evne til å drøfte problemstillinger knyttet til forståelsen og verdien av å bruke systematisk teologisk refleksjon i en kirkelig formidlingssituasjon.
- Kunne formulere teologisk innsikt innenfor emneområdet med tanke på anvendelse i kristen forkynnelse og formidling.
- Kritisk kunne vurdere ulike tilnærminger til åpenbaringsforståelsen, pneumatologien og ekklesiologien

Generell kompetanse

- Bli i stand til å kritisk kunne vurdere ulike teologiske standpunkter i samspill med kirkelige praksiser og kristen forkynnelse.
- Bli i stand til å konstruktivt bruke innsikter ervervet fra emnet i menighetsbyggende fornyende tenkning og praksis.
- Bli i stand til å kommunisere kunnskaper fra emneområdet både i faglige miljøer og i kirke og menighet.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet setter søkelys på sentrale temaer innenfor kristen teologi og drøfter disse i et hermeneutisk og systematisk perspektiv. Emnet setter fokus på den kristne åpenbaringsforståelsens særegne karakter og problematikk, Åndens genuine rolle i åpenbaringssammenheng, i frelseshistorien og som skaper av kirken – samt kirkens tilblivelse, natur og funksjon. Emnet har som formål å gi utdypet innsikt i nevnte sentrale temaer i kristen tro. Det skal dessuten gi studenten trening i å drøfte disse ut fra bibelmaterialet, i lys av tolkningshistorien, i et økumenisk perspektiv og endelig som en ressurs for forkynnelse og undervisning i kirken.

-
- Emnet avholdes med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.
-
- Før kursstart skal studenten også levere bokrapport og et refleksjonsnotat med oppgaveutkast.

Vurderingsformer

I MAL527 skriver studenten en emneoppgave på 5000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. For å få vurdert oppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat m/oppgaveutkast
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til forslag til oppgaveinnledning

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Yong, A. (2014). *Renewing Christian Theology: Systematics for a Global Christianity*. Waco, Texas: Baylor University Press, Kap. 1; 3; 7; 12.

Dulles, A. (1980). The Symbolic Structure of Revelation. *Theological Studies*, 41(1), s. 51-73.

Gravem, P. (2003). Ein paradigmekonflikt i systematisk teologi – Pannenberg og Lindbeck som døme. *Tidsskrift for Teologi og Kirke*, 74(3), s. 179-192.

Gregersen, N. H. (2008). Dogmatik som samtidsteologi. *Dansk Teologisk Tidsskrift*, 71(4), s. 290-310.

Hegertun, T. (2017). *The Spirit Driven Church. Signs of God's graceful presence*. Eugene: OR: Pickwick, Kap. 1; 3; 4; 7; 8; 9.

Henriksen, J.-O. (2013). Åpenbaring, erfaring og teologi. *Teologisk tidsskrift*, 2(4), s. 379-395.

Husbands, M. & Treier, D. J. (red.). (2005). *The Community of the Word: Toward an Evangelical Ecclesiology*. Downers Grove: InterVarsity Press, Kap. 3; 6; 11; 14.

McGrath, A. (red.). (2017): *The Christian Theology Reader*. 5th ed. Chichester: Wiley. (Tekster kopieres og deles ut i undervisningen.)

Murphy, N. (2007). *Beyond Liberalism & Fundamentalism. How Modern and Postmodern Philosophy set the Theological Agenda*. Harrisburg, Pennsylvania: Trinity Press International, s. 1-35.

Pinnock, C. H. (1996). *Flame of Love. A Theology of the Holy Spirit*. Downers Grove, Illinois: IVP Academic, s. 9-113; 148-248.

Rasmusson, A. (2014). Att leva med Bibeln som berättelse. En narrativ och ecclesiologisk hermeneutik. *Dansk Teologisk Tidsskrift for Teologi og Kirke*, 41(3), s. 231-250.

Volf, M. (1998). *After Our Likeness. The Church as the Image of the Trinity*. Grand Rapids: Eerdmans, Part II, s. 127-282.

MAL528 Eksegese, ekklesiologi og virkningshistorie

Studiepoeng	10
Kode	MAL528
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Professor II Tommy Wasserman
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	Mars 2017

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling

MAL528 Eksegese, ekklesiologi og virkningshistorie utgjør 10 studiepoeng og er et valgmenne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- God innsikt i bruken av eksegetisk og bibelvitenskapelig metodisk arbeid knyttet til emnets utvalgte bibelskrifter og tekster.
- God kunnskap om tekstenes ekklesiologiske innhold og deres relevans for kirkens budskapsformidling i dagens situasjon.

Ferdighetsmål

- Kunne fortolke og kommentere utvalgte tekster med utgangspunkt i den greske teksten ved hjelp av eksegetisk/bibelvitenskapelig metode.
- Kunne anvende eksegetisk kunnskap og innsikt i ulike formidlingskontekster i kirken.
- Kunne tilpasse innsikter fra tekstene inn i den situasjon og utfordringer som kirken befinner seg i i dag.

Generell kompetanse

- Ha en reflektert forståelse av kirken som læringsmiljø og av bibelteologiens sentrale plass og funksjon i forhold til menigheters utvikling og ulike undervisningsmiljøer.
- Ha evne til å kritisk evaluere og utvikle menighetspraksis i lys av bibelske tekster og tematikk.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet skal gi innføring og trening i bruk av eksegetisk og bibelvitenskapelig metode i arbeid med nytestamentlige tekster fra 1. Korinterbrev og Johannes åpenbaring. 1. Korinterbrev gir et lærerikt innblikk i en kristen menighets liv og utfordringer i en hellenistisk kultur. Også Åpenbaringsboken handler om kirkens forhold til omgivelsene, men i dette apokalyptiske

skriftet får omgivelsene både en litterær form og et innhold som krever særlig innsikt i sjanger og kontekst. Ved grundig eksegetisk arbeid i lys av tolkningshistorien vil emnet spesielt ha fokus på tekstenes relevans for kirkens liv og utfordringer i vår tid. Og spesielt vil kirkens kommunikative utfordringer belyses.

Emnet forutsetter grunnkunnskaper i gresk (min. 10 stp).

Emnet avholdes med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler, samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger

Før kursstart skal studenten levere et refleksjonsnotat basert på pensumlesning.

Vurderingsformer

I MAL528 skriver studenten en emneoppgave på 3000 ord (+/- 10 %) under veiledning. Oppgaven vurderes etter gradert skala A – F. Emneoppgaven teller 70 % av samlet karakter.

En muntlig eksamen basert på utvalgte pensumtekster på grunnspråket vil bli avholdt på oppsatt tid etter at emnekurset er avholdt. Vilkår for at studenten kan ta muntlig eksamen er at et refleksjonsnotat basert på pensumlesning er levert og vurdert til bestått. Muntlig eksamen teller 30% av samlet karakter.

For å få vurdert emneoppgaven, må følgende elementer være fullført og bestått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Refleksjonsnotat basert på pensumlesning
- Bestått muntlig eksamen
- Gjennomgått oppgaveseminar og innledende veiledning knyttet til skriving av emneoppgaven

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

1 Korinterbrev (Pensumtekster: kapitlene 7–14)

Dunn, J. D. G. (red.). (2003). *The Cambridge Companion to St Paul*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 74–91; 199–212; 256–270.

Fee, G. D. (2014). *The first epistle to the Corinthians*. NICNT. Rev. ed. Grand Rapids: Eerdmans. (Utvalgte sider)

Sanders, E. P. (1991). *Paul A Very Short Introduction*. Oxford: Oxford University Press, s. 1–137.

Johannes Åpenbaring (Pensumtekster: kapitlene 2–5; 12–13; 20–21)

Bauckham, R. (1993). *The Theology of the Book of Revelation*. Cambridge: Cambridge University Press.

Collins, J.J. (1998). *The Apocalyptic Imagination. An Introduction to Jewish Apocalyptic Literature*. 2nd Edition. Grand Rapids: Eerdmans, s. 1–43; 256–280.

Koester, C.R. (2014). *Revelation*. New haven: Yale University Press, s. 540–606.

Witherington III, B. (2003). *Revelation*. Cambridge: Cambridge University Press, s. 1–40; 65–125; 239–284.

MAL529 Nyere teologi- og kirkehistorie

Studiepoeng	10
Kode	MAL529
Undervisningssemester	Se AHS s nettsider
Stuedsted	Se AHS s nettsider
Emneansvarlig	Professor Ingunn Folkestad Breistein
Undervisningsspråk	Skandinaviske språk og ev. engelsk
Gjelder fra	2017

Forkunnskapskrav

Bachelorgrad i teologi eller tilsvarende. Se de spesifikke opptakskrav for Master i ledelse og menighetsutvikling

MAL529 Nyere teologi og kirkehistorie utgjør 10 studiepoeng og er et valgemne i studieprogrammet Master i ledelse og menighetsutvikling

Forventet læringsutbytte

Kunnskapsmål

- Inngående kunnskap om framveksten av moderniteten – spesielt knyttet til pietisme og opplysningstid fra 1700-tallet.
- Inngående kunnskap om toneangivende teologer og viktige teologiske skoler på 1800-tallet og begynnelsen av 1900-tallet.
- Inngående innsikt i frikirkelighetens røtter, særpreg og historiske betydning – med spesielt vekt på kampen for religionsfrihet, menighetsbyggende arbeid og ytremisjon.

Ferdighetsmål

- Kunne identifisere og analysere de filosofiske vilkår for teologisk arbeid fra og med opplysningstiden.
- Kunne bruke anerkjente historiske metoder for å beskrive og vurdere utviklingen i kirke og samfunn i moderne tid.
- Kunne anvende innsikter fra kirkens og teologiens nyere historie på en positiv måte i kirkens forkynnende og formidlende tjeneste.

Generell kompetanse

- Anvende innsikter fra nyere teologi- og kirkehistorie og formidle disse til kirke og samfunn.
- Analysere og beskrive kirkens behov i samtiden ut fra innsikter og lærdommer fra fortiden.
- Bidra til nytenkning og innovative prosesser i kirkelig sammenheng basert på innsikter ervervet gjennom emnet.

Kursbeskrivelse og arbeidsformer

Emnet skal spesielt belyse modernitetens framvekst fra 16- og 1700-tallet og brytningen med sen-moderniteten i en nord-europeisk kontekst. Nye former for filosofi og vitenskap har fra frambruddet av moderniteten stilt teologien overfor nye utfordringer, som bl.a. sekulariseringsproblematikken. Utviklingen av kirke- og samfunn utover 1900-tallet og fram til i dag har også frambrakt nye og utfordrende problemstillinger med store konsekvenser for kirkens måte å forstå, formidle og forsvare troen på. Emnet skal spesielt utfordre det som med en viss rett kan kalles «majoritetskirkens perspektiv» på historien. I et slikt perspektiv har den frikirkelige historie og utvikling blitt nedtont. Ikke minst gjelder dette frikirkenes banebrytende kamp for religionsfriheten i det moderne samfunn og deres sterke engasjement i menighetsbygging og ytremisjon basert på den enkelte troendes likeverdige deltakelse.

Emnet avholdes med en ukes intensiv undervisning, med forelesninger, dialoger og samtaler – samt en eller to ettermiddags- eller kveldssamlinger.

Før kursstart må studenten ha levert to bokrapporter og et refleksjonsnotat som knyttes til bokrapportene. Det er utarbeidet egen mal for dette arbeidet.

Vurderingsformer

Eksamensformen for MAL529 er hjemmeeksamen. Studentene får 8 virkedager på å besvare oppgaven, som kan bestå av en stor eller tre mindre oppgaver. Stor oppgave skal være på 5000 ord (+/- 10%). Mindre oppgaver skal hver være på 1500 ord (+/- 10%). Gradert karakter A-F.

For å kunne melde seg opp til eksamen, må følgende elementer av emnet være fullført og be- stått:

- Obligatorisk kursdeltakelse (maks. 25% fravær)
- Obligatorisk innlevering etter oppgitt mal:
  - Bokrapporter
  - Refleksjonsnotat som knyttes til bokrapportene
- Gjennomgått oppgaveseminar

Emneevaluering

Det vil bli avholdt evaluering av kursuken og emnets forelesninger etter AHS's egne gjeldene retningslinjer.

Pensum

Nyere teologihistorie (ca. 400 sider)

Enten:

Olson, R. E. (2014): *The Journey of Modern Theology. From Reconstruction to Deconstruction*. Illinois US: InterVarsity Press.¹

---

¹ Olson (2014) er en nyere utgave av: Grenz, Stanley J. & Olsson, Roger E. (1992). *20th Century Theology. God & the World in a Transitional Age*. Downers Grove, Illinois: InterVarsity-Press, og erstatter denne.

Eller:

Simpson, C. B. (2016). *Modern Christian Theology*. London/New York: Bloomsbury T&T Clark.

Og utvalgte sider/tekster fra:

McGrath, A. (red.). (2017): *The Christian Theology Reader*. 5th edition. Chichester: Wiley.

Nyere kirkehistorie (ca. 450 sider)

Danske og svenske studenter kan gjøre avtale om å bytte ut deler av pensum mot mer landsdekkende litteratur.

Alvarsson, J.-Å. (2011). Scandinavian Pentecostalism. I: W. Kay & A. Dyer (red.), *European Pentecostalism*. Leiden: Brill, s. 19-40. (16 sider)

Andreasson, H. (2016). Rationalitetens førsteg: från hagiografi till rationalism. Om förendringar i svensk frikyrklig histoioografi. I K. E. Larsen (red.), *Historiebruk i väckelsesforskningen* (s. 29-54). Lunds Universitets Kyrkohistoriska Arkiv.

Bebbington, D.W (1989). *Evangelicalism in Modern Britain. A History from the 1730s to the 1980s*. London: Unwin Hyman, s.1-74; 181-211; 271-276. (126 sider)

Breistein, I. F. (2003). *Har staten bedre borgere? Dissenternes kamp for religionsfrihet i Norge 1891-1969*. Trondheim: Tapir forlag, s. 31-70; 286-348; 370-432. (ca.160 sider)

Breistein, I. F. (2010). Mellom underordning og likestilling. I P. Repstad (red.), *Norsk bruks-teologi i endring: Tendenser gjennom det 20. århundre* (s. 149-170). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (21 sider)

Breistein, I. F. (2012a). Reform of Piety in Norway, 1780-1920. I A. Jarlert (red.), *Piety and Modernity. The Dynamics of Religious Reform in Northern Europe, 1780-1920* (s. 307-325). Leuven: Leuven University Press. (18 sider)

Breistein, I. F. (2012b). Fra dissens til konsensus: økumeniske relasjoner og tilnæringsmåter i Norge etter 1970. I K. Norseth & J. Schumacher (red.), *Kirke, kultur, politikk: festskrift til professor dr. theol. Bernt T. Oftestad på 70-årsdagen* (s. 83-92). Trondheim: Tapir Akademisk Forlag. (9 sider)

Breistein, I. F. (2013). De angloamerikanske vekkelsene og deres innflytelse på norsk frikirkelighet. I H. Schuff, R. Salvesen & H. Hagelia (red.), *Forankring og fornyelse. Ansgarskolen 1913-2013* (209-231). Kristiansand: Portal forlag. (20 sider)

Hegstad, H. (2001). Den lavkirkelige vekkelsesbevegelse i Norge. I J. H. Schjrring (red.), *Nordiske folkekirker i opbrud. National identitet og international nyorientering efter 1945* (s. 258-268). Århus: Aarhus Universitetsforlag. (10 sider)

- Jarlert, A. (2012). Reform in Sweden. From Confessional Provincialism towards World Ecu-
menism. I A. Jarlert (red.), *Piety and Modernity. The Dynamics of Religious Reform in North-
ern Europe, 1780-1920* (s. 286-306). Leuven: Leuven University Press. (20 sider)
- Larsson, M., Andersson A. (2016). Evangelist i Jämtland och profil i Asker. I: G. Janzon, &
B. Åqvist (red.), *I kallelens grepp: Om sex baptistkvinnors liv och tjänst* (s. 25-42). Karlstad:
Votum. (17 sider)
- Larsson, M. (2016). Att höra hemma i historien. Lokal- och kyrkohistoriskt identitetskapande
utifrån ett unikt baptistisk dokument. I: K. E. Larsen, (red.), *Historiebruk i väckelsesforsk-
ningen* (s. 117-138). Lunds Universitets Kyrkohistoriska Arkiv. (21sider)
- Pétursson, P. (2001). Vækkelsestraditionen I en sekularisert tidsalder. I J. H. Schjrring (red.),
Nordiske folkekirker i opbrud. National identitet og international nyorientering efter 1945 (s.
247-249). Århus: Aarhus Universitetsforlag. (3 sider)
- Ryman, B. (2001). Vækkelsestraditionen i ændrede samfundsförhållanden. I J. H. Schjrring
(red.), *Nordiske folkekirker i opbrud. National identitet og international nyorientering efter
1945* (s. 269-283). Århus: Aarhus Universitetsforlag. (14 sider)
- Råmunddal, L. (2003/2020). Mot et nytt vekstparadigme? Om vekststrategier i norske frikir-
ker med vekt på beskrivelse og vurdering av vekkkelsestradisjonen, i: L. Råmunddal (2020).
Bygge kirke. Bidrag til en teologi for menighetsutvikling (Kap. 3). Kristiansand: Scandinavian
Journal for Leadership & Theology PUBLISHING.
(Opprinnelig publisert under tittelen: Vekststrategier i norske frikirker. I: T. Engelsviken, &
K. O. Sannes (red.), *Hva vil det si å være kirke?* (s. 139-155). Trondheim: Tapir Akademisk
Forlag. (16 sider)
- Stidsen, J. E. (2012). The Dynamics of Reform of Piety in Denmark, c 1780-1820. I A. Jarlert
(red.), *Piety and Modernity. The Dynamics of Religious Reform in Northern Europe, 1780-
1920* (s. 265-285). Leuven: Leuven University Press. (20 s.)